

ضرورت حفظ برجام و تحقق وفاق ملی

بنابراین بی دلیل نیست که بلافاصله پس از اعلام خروج دولت آمریکا از «برجام»، زبانه‌های جنگ در خاورمیانه شعله کشید. اسرائیل بیش از هر زمان دیگر، تحت فشار شدیدی از افکار عمومی در داخل و خارج قرار دارد تا اولا امکانات فناوری هسته‌ای جنگی خود را مهار کند و ثانیاً، به موجودیت کشور مستقل فلسطین تن دهد؛ از همین‌رو نیاز اساسی دارد تا به هر نحوی شده، از این محصله رهایی یابد. مجموعه مواضع کابینه راستگرای اسرائیل در طول سالیان اخیر، حکایت از اهداف شومی به‌منظور تجزیه ایران و بالکانیزه‌شدن خاورمیانه دارد و به همین دلیل، سال‌هاست که به‌دنبال تدارک شرایطی برای رویارویی نظامی ایران با آمریکا و غرب می‌باشد.

با چنین تحلیلی از اوضاع منطقه است که این بیانیه رویکرد حسن روحانی و برخی مقامات جمهوری اسلامی را بعد از خروج ترامپ از برجام، «مدبرانه» بیان می‌کند و می‌افزاید: «راه دیپلماسی و مدار تعامل ایران با جهان، هنوز بسته نشده و می‌توان با مذاکره و گفت‌وگو و با تقویت همکاری‌های بین‌المللی با سایر کشورها، ایالات متحده و معدود حامیانش را در موضوع برجام و حقوق حقه ایران در انزوا قرار داد». در ادامه آمده است: «نهضت آزادی ایران امیدوار است که این رویکرد عقلانی در خارج، به پشتوانه‌های جدی از انقلاب، همواره اعلام کرده‌ایم که پذیرش حقوق اساسی ملت و اصلاحات سیاسی دموکراتیک، یگانه راهکار واقع‌بینانه و ممکن در راستای حل بحران‌های کلان جامعه و حفظ دستاوردها و آرمان‌های انقلاب، یعنی آزادی، حاکمیت ملت و حاکمیت ملی است». در ادامه این بیانیه با اشاره‌ای به بنیانات مقام معظم رهبری در انتخابات ریاست‌جمهوری سال ۹۲ مبنی بر اینکه «حتی مخالفان جمهوری اسلامی هم به‌خاطر منافع ایران در انتخابات شرکت کرده و رای «هند» از سران نظام خواسته شده تا «به خاطر منافع ملی و تمامیت ارضی ایران، پیش‌گام در پذیرش اصلاحات اساسی در راستای وفاق ملی شده و پیش‌نیز آن، یعنی زمینه‌های عملی گفت‌وگوی ملی را فراهم آورند»، به تعبیر این بیانیه «تغییرات دموکراتیک» امری است در مسیر «آرمان‌های انقلاب و مطالبات تاریخی ایرانیان» که «ماهیت تحولات پیش‌رو را در چارچوب نظام، درون‌زا و مسالمت‌آمیز خواهد کرد، همچنین هرگونه احتمال برای تغییرات تحمیلی از سوی نیروهای برگزیده و دولت‌های متخاصم را که هدفی جز بازگرداندن مناسبات کلان ایران به پیش از بهمن ۱۳۵۷ و تجزیه کشور ندارند، مرتفع و غیرممکن می‌سازد».

بسته پیشنهادی اروپا مقابل ظریف

... مواضع روسیه را در مورد برجام امیدبخش خواند و ابراز امیدواری کرد که درباره جزئیات و نحوه همکاری ۱۴ گفت‌وگو کنند.
محمدجواد ظریف در دیدار با سرکنی لاوروف در مسکو با این مطلب افزود: مشاهده می‌کنیم که مخالفت با مقررات بین‌المللی و توافق‌های جهانی به یک عادت برای آمریکا تبدیل شده است. وزیر امور خارجه ایران با اشاره به اینکه بعد از خروج رسمی آمریکا از برجام، تصمیم گرفته شد فرصتی به دیپلماسی داده شود، ادامه داد: برجام بر اساس موازنه منافع طرف‌های ایرانی، اروپایی و آمریکا استوار شده است و در شرایط جدید باید دید چگونه می‌توان منافع مردم ایران را تأمین کرد. هدف از این دیدارها این است که اطمینان یابیم منافع ملت ایران در برجام تأمین می‌شود. به گزارش ایرنا، لاوروف، وزیر خارجه روسیه نیز تصریح کرد که موضوع ایران در قبال برجام و حفظ این توافق را درک می‌کند و روسیه و چین در حفظ برجام منافع دارند. او گفت: روسیه، چین و اتحادیه اروپا به دنبال حفظ توافق هسته‌ای با ایران هستند. [ولی] بار دیگر واشنگتن تلاش می‌کند درباره برجام و مسائل مختلف تجدیدنظر کند. همچنین دیروز، دوشنبه پیش از سفر ظریف به بروکسل، مایا کوچیانچیک، سخنگوی فدریکا موگرتینی به خبرنگاران در بروکسل گفت: هدف ما حفظ توافق هسته‌ای با ایران است. به گزارش ایسنا به نقل از بلومبرگ او تأکید کرد که توافق هسته‌ای با ایران کارآمد بوده و نتایج آن را نیز آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تأیید کرده است. کوچیانچیک ادامه داد: ما توافقی پیش‌رو داریم که نتیجه ۱۲ سال تلاش‌های دیپلماتیک فشرده بوده و به تأیید شورای امنیت سازمان ملل نیز رسیده است. او افزود: معتقدیم اجرای برجام تا زمانی که ایران به تعهدات خود پایبند است، باید ادامه یابد. همچنین به نوشته «ایرنا» منابع رسمی مسکو روز دوشنبه به نقل از اظهارات مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در دیدار با رئیس‌جمهوری روسیه در سوچی گفت: «آژانس تاکنون هیچ موردی از نقض توافق هسته‌ای (برجام) از سوی ایران مشاهده نکرده است».

درخواست آزادی زندانیان دوتابعیتی

درحالی‌که ایران و اروپا مذاکرات برجامی پیش‌رو دارند، وزیر خارجه آمریکا مدعی شده که امیدوارم آقای روحانی (رئیس‌جمهوری ایران) که خود را خود را غربی (متمایل به روابط با غرب) می‌داند هم بپذیرد که زندانیان ایرانی (دوتابعیتی) را آزاد کند. به گزارش «ایرنا» او (روحانی) از خواست خود برای حضور کسب‌وکارهای اروپایی می‌گوید و کمترین کاری که می‌تواند انجام دهد، این است همه آنها‌یی را که در کشورش زندانی کرده، بازگرداند.

politics@sharghdaily.ir

دیپلماسی

مروری بر ابعاد سیاسی، اقتصادی و حقوقی تلاش‌های اروپا برای حفظ برجام

بیم و امید برجامی ایران و اروپا

مذاکرات نجات برجام، امروز (سه‌شنبه) به ایستگاه بروکسل می‌رسد. مذاکره وزیر خارجه ایران با همتایانش در انگلیس، فرانسه، آلمان و البته فدریکا موگرتینی، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا. آنها راه سختی برای حفظ برجام در پیش دارند؛ از یک‌سو ایران شرط گذاشته

خنتی‌کردن تحریم‌ها بدهند. برخی مانند وزیر اقتصاد آلمان نیز گفته است «آلمان قصد پایبندی به برجام را دارد، اما کار زیادی برای جلوگیری از تبعیت شرکت‌های آلمان از تحریم‌های آمریکا با هدف حفظ منافع تجاری‌شان در آمریکا نمی‌تواند انجام دهد، ولی داریم با طرف‌های آمریکایی صحبت می‌کنیم». اما ارائه یک بسته پیشنهادی جامع از سوی اروپا حاوی مجموعه‌ای از رویه‌ها و سازوکارهای مؤثر می‌تواند فضایی را برای کاهش ریسک کار با ایران ایجاد کند و حداقل حافظ انگیزه شرکت‌های کوچک و متوسط برای کار با ایران باشد. شکل‌گیری چنین بسته‌ای می‌تواند ورای قول و قرارهای شفاهی، مبنایی برای کار با ایران در سال‌های حکومت ترامپ در آمریکا باشد. این

● بروزکردن قوانین بازدارنده اروپا regulations blocking مصوب سال ۱۹۹۶ به‌عنوان نخستین ابزار برای مقابله با تحریم‌های فراملی.
● تصویب یا روزآمدکردن مجموعه‌ای از قوانین روشن برای هریک از بخش‌های استراتژیک مثل نفت، هوانوردی و خودرو برای کار با ایران و حفظ منافع شرکت‌های اروپایی.
● ایجاد راهی برای برقراری ارتباط بین بانک‌های مرکزی اروپا و بانک مرکزی ایران، ایجاد خطوط اعتباری صادراتی غیردولاری اضطراری، ایجاد نهادهایی مانند آژانسه‌های اعتباری صادراتی، اقدامی سراسری در اروپا برای ایجاد ابزارهای ویژه برای تأمین مالی بخش‌های مشخص تجاری و سرمایه‌گذاری در ایران.

● استفاده از بانک سرمایه‌گذاری اروپایی (بانک غیرانتفاعی اتحادیه اروپا برای سرمایه‌گذاری‌های درازمدت) برای تشویق سرمایه‌گذاری‌های درازمدت و میان‌مدت در ایران.
● ایجاد بانک‌های ویژه و ترتیبات مالی غیردولاری برای کار با ایران توسط بانک‌های دولتی و بانک‌های مرکزی که هزینه برخورد با آن برای بانک‌های بالا خواهد بود. طبق بحث ۹ می در پارلمان انگلیس این موضوع اکنون با بانک مرکزی انگلیس موضوع بحث است.
● وضع جرائم جدید علیه دارایی‌های شرکت‌های آمریکایی مستقر در اروپا که اجازه بازپس‌گیری جرائم احتمالی تحمیلی بر شرکت‌های اروپا را بدهد... و اشاره وزیر دارایی فرانسه به ایجاد نهادی مانند «دفتر کنترلر دارایی‌های خارجی» (اوفک) در آمریکا که به اروپا امکان بررسی فعالیت شرکت‌های خارجی و تطابق آنها با تصمیم‌های این اتحادیه را بدهد، در این رابطه مهم است.
● تهدید اروپا مبنی بر اینکه از اقدامات غیرقانونی آمریکا به سازمان تجارت جهانی شکایت خواهد کرد.

● تلاش برای ایجاد یک سرویس پیام‌رسان مالی به موازات سوییفت به‌نحوی‌که وابستگی به سوییفت که آمریکا بر آن کنترل دارد، کاهش یابد. روسیه موفقیت‌هایی در این رابطه داشته است.
● تلاش برای دریافت استثناهایی از وزارت خزانه‌داری آمریکا برای شرکت‌های بزرگ اروپایی مانند توتال و ایرباس.

کارایی یا ناکارآمدی قانون سال ۱۹۹۶

احیای «مقررات بازدارنده» که در رأس این ایده‌ها قرار دارد، در ۱۹۹۶ بدوا برای مقابله با تحریم‌های فراملی آمریکا علیه کوبا به تصویب شورای اروپا رسید. این مقررات شرکت‌های اروپایی را از تبعیت از تحریم‌های فراملی منع می‌کند و تضمین‌هایی به آنها برای نادیده‌گرفتن تحریم‌ها می‌دهد. یک

نظرسنجی از شماری از مدیران شرکت‌های اروپایی توسط گروه بین‌المللی در ژانویه ۲۰۱۸ نشان داد که در صورت اعاده تحریم‌های هسته‌ای فراملی، ۵۴ درصد از مدیران این شرکت‌ها گفته‌اند احیای مقررات بازدارنده بر تصمیم آنها برای سرمایه‌گذاری اروپایی مشکل می‌تواند تضمینی قطعی برای

که اروپایی‌ها باید تضمین دهند که می‌توانند برجام را بدون عضویت آمریکا، ادامه دهند و ایران را از منافع آن بهره‌مند کنند و اروپایی‌ها نیز باوجود تأکید بر حفظ برجام، دنبال برآوردن شرط و شروط خودشان برای ایران هستند. چهارشنبه ۲۸ کشور اروپایی با هم نشست دارند

و برجام و راهکارهای اروپایی برای حفظ این توافق از دستور کارهای این نشست است. دست‌یابی به اجماع یا عدم‌اجماع در این نشست می‌تواند تصویر روشن‌تری از آینده برجام رقم بزند. در مطلب زیر راهکارهای اروپا برای مقابله با تحریم‌های آمریکا بررسی شده است.

شود، ثالثاً همه نهادهای مالی خارجی از جمله بانک‌های مرکزی و بانک‌های دولتی باید شامل تحریم‌های مالی آمریکا شوند. رابعاً شرکت‌های بیمه در صورت ارائه بیمه یا تضمین به پروژه‌های مرتبط با ایران در معرض مخاطرات جدی نقض تحریم‌های آمریکا قرار گیرند.

اقدامات ایران در ارتباط با تلاش‌های اروپا

واقعیت این است که با وجود تلاش اروپا برای حفظ برجام، تضمینی برای حفظ تمامی منافع ایران از برجام نمی‌تواند وجود داشته باشد. از طرفی، اگر حفظ برجام هدف باشد، به نظر نمی‌رسد که در دوره گذار، یعنی دوره ریاست‌جمهوری ترامپ، چاره دیگری جز کار با اروپا و دیگران وجود داشته باشد. اما در این حوزه نیز مشکلاتی وجود دارد: اروپا به موازات تلاش برای حفظ برجام، همچنان به بسته‌ای که در سه ماه گذشته با آمریکا مورد مذاکره قرار می‌داد، پایبند است. سران فرانسه، انگلیس و آلمان در بیانیه مشترک مورد اشاره تأکید کردند که «ضمن حفظ برجام به عنوان یک مینا، معتقدیم که به دیگر موضوعات عمده مورد نگرانی شامل مسئله انقضای برخی مفاد برجام در ۲۰۲۵، برنامه موسیقی ایران و «فعالیت‌های بی‌ثبات‌ساز ایران در منطقه به‌ویژه در سوریه، عراق و یم» هم باید پرداخته شود. بیانیه کاخ الیزه و اظهارات سخنگوی دولت آلمان نیز حاکی است که مرکل و مکرون در تماس با روحانی بر قصدشان مبنی بر پیگیری این موارد تأکید کرده‌اند.

در چنین شرایطی اگر ایران بخواهد بر تصمیم درست خود، یعنی حفظ برجام، ثابت‌قدم بماند، باید عناصر زیر را نیز در راهبرد خود بگنجد:
● آمادگی برای دادن اولویت به حفظ برجام و همکاری با اروپا تا حداکثر ممکن در دیگر حوزه‌ها

● ایجاد انگیزه در شرکت‌های بین‌المللی برای کار با ایران به‌ویژه در حوزه نفت و گاز با توجه به اینکه آنها بر مبنای «تحلیل ریسک – سود» تصمیم خواهند گرفت.
● بهسازی سیستم بانکی و اقدامات جدی در این رابطه بر اساس توصیه‌های FATF با توجه به تحت تحریم قرارگرفتن نهادهای مالی ایران. این امر به تشویق بانک‌های خارجی برای کار با بانک‌های ایران کمک خواهد کرد.
● بهبود شرایط فروش نفت هم از نظر قیمت پیشنهادی و هم از جهت سایر شرایط، از جمله شرط تحویل به پالایشگاه‌های مقصد.

البته تقویت انسجام داخلی و استفاده از همه مخزن‌های فکری و سیاسی در رأس همه اقدامات فوق قرار دارد. ایران در یکی از برهه‌های واقعا حساس تاریخ خود قرار گرفته است. تکمیل بازگشت تحریم‌ها از آبان و احتمال ادامه آنها به صورت نامحدود می‌تواند کشور را به تهدیدات جدی مواجه کند. بنابراین، اجتناب از تردید، بی‌عملی و تأخیر و تمرکز بر حفظ برجام از طریق همکاری مؤثر با جامعه جهانی ضرورت کامل دارد.

«کارشناس روابط بین‌الملل

شمارهٔ ۵۰ اندیشهٔ پویا منتشر شد

اصلاحات بوروکراتیک به‌بن‌بست رسیده‌است

شرح زندگی سیاسی: گفت‌وگو با علیرضا جایی

از اصلاح قانون شوراهای اصلاح اصلاح طلبان

آسیب‌شناسی استعفای محمدعلی نجفی میزگردی با حضور: مراد ثقفی حسین مرعشی، محمدجواد حق‌شناس

مطهری اصلاح و انقلاب

گفت‌وگوهای منتشرنشده‌با:

عزت‌الله سبحانی، ابراهیم یزدی احسان نراقی، علی‌اکبر معین‌فر

مطهری فریاد زد: اصغر حاج‌سیدجوادی خلخال‌ی آبروی به‌دولت‌موقت اسلام‌رابرد

گره‌گشایی از روان جهان‌سومی

مقاله‌ای از داریوش آشوری

تکذیب دیدار «کمال خرازی» با «جان‌کری»

● دفتر رئیس شورای راهبردی روابط خارجی، دیدار کمال خرازی با جان‌کری، وزیر خارجه سابق آمریکا، را تکذیب کرد. دو روز پیش بود که «جیسون آژبورن»، مشاور سابق دونالد ترامپ، رئیس‌جمهوری آمریکا در صفحه توییتر خود نوشت کمال خرازی، با جان‌کری، وزیر امور خارجه اسبق آمریکا، در پاریس دیدار کرده است. او عکسی را منتشر کرده که به همراه خرازی دو نفر دیگر هم در آن حضور دارند. آژبورن مدعی شده که این افراد در حال ورود به هتلی در پاریس برای دیدار با جان‌کری هستند، به گزارش «ایسنا»، دفتر رئیس شورای راهبردی روابط خارجی ضمن بی‌اساس دانستن خبر مزبور اعلام کرد که روز گذشته خرازی برای شرکت در اجلاس رهبران برای صلح که به ابتکار «ژان-پیر رافارن»، نخست‌وزیر سابق فرانسه، برای بررسی بحران‌های بین‌المللی تشکیل شده عازم پاریس شده و تنها با آقای رافارن ملاقات داشته است. جان‌کری چند روز قبل به فرانسه سفر کرده بود و زمانی که خرازی در پاریس بوده، او آنجا را ترک کرده بود. آخرین روز فروردین‌ماه، محمدجواد ظریف برای شرکت در اجلاس عالی‌رتبه صلح پایدار که در مجمع عمومی سازمان ملل متحد برگزار شد، به نیویورک سفر کرد. او در این سفر با جان‌کری دیدار کرد.

ظریف درباره رایزنی اخیرش با جان‌کری و برخی از مقامات دولت پیشین این کشور درباره برجام گفته است: «در سفر خود به نیویورک با افراد مختلف خارج از دولت آمریکا که در گذشته در مذاکرات ۵+۱ حضور داشتند و از گروه‌های تصمیم‌ساز و نخبگان سیاسی هستند، گفت‌وگو کردم تا واقعیات را به آنها منتقل کنم».

بهرام قاسمی، سخنگوی وزارت امور خارجه هم درباره دیدار ظریف و جان‌کری در جریان سفر وزیر امور خارجه به نیویورک گفته است: «در سفر اخیر ظریف به نیویورک که برای شرکت در اجلاس عالی‌رتبه صلح پایدار صورت گرفته بود، ایشان از این فرصت استفاده کردند و با بیش از ۳۰ شخصیت، اندیشمند، فرهیخته و همچنین افراد سیاسی از جمله برخی از اعضای حزب دموکرات و جمهوری‌خواه آمریکا و همچنین برخی اعضای اندیشکده‌های آمریکایی و تحلیلگران دیدار و گفت‌وگو داشتند و با رسانه‌های مختلف نیز صحبت کردند و به تشریح مواضع ایران پرداختند».

پیش‌تر روزنامه بوستون‌گلوب، از دیدار محمدجواد ظریف و جان‌کری، وزیر امور خارجه پیشین آمریکا در نیویورک و لابی‌فشرده تیم اواما با هدف حفظ برجام خبر داده بود که توسط وزارت امور خارجه این دیدار تأیید شد. اگرچه بعدا دونالد ترامپ از فعالیت‌کری برای حفظ برجام عصبانی بود.

۲۰۰سالگی کارل مارکس

با آثاری از: بابک احمدی رامین جهانبگلو، هوشنگ ماهرویان اتابک فتح‌الله‌زاده، همایون کاتوزیان

این جمجمه لبخند نخواهد زد

نامهٔ تاریخی لشک کولاکوفسکی ترجمهٔ آبتین گلکار

کیان‌وری گفت: نمی‌خواهد برای ما آندره ژید بشوی

خاطرات منتشرنشدهٔ ثمین‌باغچ‌مبان

ملتی گمشده

در دالان‌های تاریخ‌ایم

گفت‌وگو با محمود دولت‌آبادی

